

Betr. : Wereldvredesontmoeting
te Helsinki.

Rapport bij No. 288369

Van 18 tot 20 Januari van dit jaar was het Bureau van de Wereldvredesraad te Wenen bijeen om naast bespreking van de actie tegen de Parijse accoorden en de A-bom voorbereidingen te treffen voor een bijeenkomst van vertegenwoordigers van vredeskrachten.

Het Bureau kwam van 11 tot 13 Maart j.l. wederom te Wenen bijeen en stelde vast dat de genoemde bijeenkomst van vredeskrachten plaats zou hebben te Helsinki van 22 tot 29 Mei 1955 onder de naam: "Wereldontmoeting voor de Vrede".

Op 27 April j.l. werd door het Bureau van de Wereldvredesraad bekend gemaakt, dat de Wereldvredesontmoeting niet van 22 tot 29 Mei maar van 22 tot 27 Juni 1955 zou worden gehouden. Als reden voor deze verschuiving werd genoemd het verzoek tot uitstel van verscheidene organisaties en persoonlijkheden, die in Mei niet konden gaan en de bijeenkomst toch wensten mede te maken. Dezerzijds wordt echter vermoed, dat de ware reden van verschuiving ligt in het feit, dat de houding van de W.V.R. ten aanzien van het vraagstuk van ontwapening en A-bom op dat ogenblik niet in overeenstemming was met de op dat punt gevoerde politiek van de Sowjet-Unie.

In Mei van dit jaar kwam de Sowjet-Unie onverwachts met het voorstel, dat de betreffende landen zich plechtig zouden verbinden de atoombom slechts te gebruiken in geval zij zouden worden aangevallen. Tot dat ogenblik heeft de Sowjet-politiek, en in navolging van haar de Wereldvredesraad, geijverd voor onmiddellijk en onvoorwaardelijk verbod van atoomwapens.

Met het oog op de financiële campagne voor de afvaardiging naar Helsinki kwam het uitstel van een maand de Nederlandse Vredesraad zeer te stade. Toch is het de Nederlandse Vredesraad niet gelukt bij het vertrek van de delegatie naar Finland reeds het benodigde geld bijeen te hebben. Op dat tijdstip was van het totaal uitgegeven bedrag (ruim f 10.000,-) slechts f 6.000,- binnen. Al eerder had de Nederlandse Vredesraad besloten het aantal afgevaardigden van 30 terug te brengen op 20.

Van Nederlandse zijde namen 19 personen aan de Wereldontmoeting deel: zie bijlage I.

Van de zijde van de Nederlandse Vredesraad werd uitdrukkelijk gesteld, dat deze personen individueel aan de bijeenkomst deelnamen d.w.z. de deelnemers gingen niet als afgevaardigden van de Nederlandse Vredesraad.

De reisroute van deze delegatie luidde als volgt:

Op 19-6-55 vertrek uit Amsterdam per Scandinavië-express naar Stockholm, van Stockholm per boot naar Turku (Finland) en van Turku per autobus naar Helsinki, aankomst op 21-6-55.

Op de eerste zitting van de Wereldvredesontmoeting op 22 Juni j.l. werd een presidium gekozen, waarin o.a. de Nederlanders ds LAZONDER en C. SPOOR zitting namen. Zij werden kennelijk naar voren geschoven, omdat zij geen communisten waren. Tot voorzitter van de eerste zitting werd de Fransman Joliot Curie gekozen, die de openingsrede uitsprak. Joliot Curie zette de reden uiteen waarom deze bijeenkomst was georganiseerd.

Tegenover de groei van de vredeskrachten, mede bevorderd door de conferenties van Berlijn en Genève, staat het optreden van tegenkrachten, tegenover de oplossing van het Oostenrijkse vraagstuk staat het sluiten van de Parijse accoorden.

Het gaat erom het begrip onderhandelen te definieren. De aanwezigheid van atoombommen is geen garantie tegen oorlog. Er dient een algemene overeenkomst over algehele ontwapening te worden afgesloten. De conferentie te Helsinki moet in deze invloed uitoefenen en op de openbare mening.

De volgende dag, 23 Juni, werden zeven commissies en enige sub-commissies ingesteld: zie bijlage II.

Wat de Nederlandse delegatie betreft kan gezegd worden, dat de stemming en de onderlinge verstandhouding zeer goed was. Slechts een lid van de delegatie dreigde door zijn onbeschaamde optreden de stemming te bederven.

Binnen de delegatie heeft een uitgebreide discussie plaats gehad over de kwestie Nieuw-Guinea, die ter sprake kwam in de commissie voor nationale souvereiniteit en vrede. De meningen waren verdeeld en men kwam uiteindelijk tot een compromis dat afweek van de gebruikelijke communistische opvattingen. (zie ook rapport Commissie II).

In Helsinki had de Nederlandse delegatie veel contact met de Nederlandse cineast Joris IVENS, die in Oost-Duitsland woont. Vermoed wordt, dat hij een van de organisatoren is van de bijeenkomst in Helsinki.

De organisatie was zeer goed. De sprekers konden naar verkiezing aangehoord worden in hun eigen taal, dan wel in vertaling in Engels, Frans, Duits, Russisch, Fins of Spaans.

De discussies op het congres waren zeer fel, van een opgeschroefde stemming was ditmaal geen sprake. Hoewel de Russische delegatie betrekkelijk klein was en zich weinig met de andere delegaties bemoeide, speelde zij een zeer grote rol. Om de vier sprekers zou een Rus het woord hebben gevoerd.

Op een in de "commissie voor economische en sociale vraagstukken" gestelde vraag of het mogelijk was zonder contrôle door de Sowjet-Unie te reizen werd door de secretaresse van het Vakverbond van de Sowjet-Unie, Nina POPOWA, geantwoord dat Rusland een plan voorbereidt om in 1956 het toeristenbezoek aan Rusland op grote schaal te doen plaats vinden.

3 Augustus 1955

G E H E I M

BIJLAGE I

bij rapport No. 288369

Op 19-6-55 verlieten per Scandinavië-express de volgende 19 Nederlanders ons land met vermoedelijk reisdoel het Vredescongres te Helsinki :

	<u>geboren</u>	<u>wonende te</u>	
BREMMER, Henricus	29-12-33	Velsen	
GAEMERS, Henricus	25-11-09	Maastricht	comm. georiënt.
KELK, Cornelis J.	28- 8-01	IJmuiden	communist.
KELK-THODEN VAN VELZEN, Elke L.	5- 8-15	IJmuiden	
KLAPPE, Klaas	9-10-16	Amsterdam	comm. georiënt.
LAZONDER, Adrianus W.	25- 7-08	Den Haag	
MINNAERT-COELINGH, Maria B.	17- 2-06	Utrecht	comm. georiënt.
PRETORIUS, Dirk	28- 5-21	Amsterdam	
SCHOEN, Simon	24- 3-13	Zaandam	communist.
SPOOR, Casper	5- 1-02	Velsen	
SMIT-KRUYT, Elisabeth	8- 9-09	Amsterdam	communiste.
SMIT, Jacobus	14- 1-29	Utrecht	
STOFFER, Jan	20-4 -22	Zaandam	communist.
VELTMAN, Albert M.	10-10-14	Amsterdam	communist.
WEBER-de HONDT, Adriana M.	6- 4-25	Amsterdam	
WENTINK, Jan Th.	8- 6-98	Amsterdam	
WIP, Frans D.	19- 7-20	Enschede	communist.
WILDSCHUT, Jan L.	8- 4-29	Amsterdam	
WILDSCHUT-LOR, Sophia	12- 3-24	Amsterdam	

BIJLAGE II

bij rapport No. 288369

- I. Commissie voor ontwapening en atoomwapens;
- II. Commissie voor militaire blokken en veiligheid;
  - a. subcommissie voor het Duitse vraagstuk,
  - b. subcommissie voor het Aziatische vraagstuk,
  - c. subcommissie voor de U.N.O.
- III. Commissie voor de nationale souvereiniteit en de vrede;
  - a. subcommissie voor koloniale landen,
  - b. subcommissie voor de landen wier onafhankelijkheid wordt bedreigd en voor alle andere vraagstukken de souvereiniteit betreffende.
- IV. Commissie voor economische en sociale vraagstukken;
  - a. subcommissie voor de internationale handel,
  - b. subcommissie voor de levensstandaard,
  - c. subcommissie voor de onderontwikkelde gebieden.
- V. Commissie voor culturele uitwisseling;
  - a. subcommissie voor litteraire en artistieke uitwisseling,
  - b. subcommissie voor wetenschappelijke uitwisseling,
  - c. subcommissie voor technische uitwisseling.
- VI. Commissie voor het vraagstuk van de opvoeding en de jeugd.
- VII. Commissie voor samenwerking en actie van de vredeskrachten.

Aan de werkzaamheden van deze commissies werd vermoedelijk o.m. door de volgende Nederlanders deelgenomen:

Commissie I : geen Nederlanders;
Commissie II : KELK, BREMMER , PRETORIUS, WIP;
Commissie III : WEBER-de HONDT, de SMIT-KRUYT, WENTINK;
Commissie IV : KLAPPE, GAEMERS, VELTMAN, STOFFER, SMIT;
Commissie V : WEBER-de HONDT, BREMMER ;
Commissie VI : WILDSCHUT, LAZONDER;
Commissie VII : MINNAERT-COELINGH, SPOOR, SCHOEN

Het werd zo geplooid, dat van de zijde van de Nederlandse delegatie in elke commissie een communist zitting had, waardoor sommigen van hen in een andere commissie kwamen dan die, waarvoor zij wellicht het meest geschikt waren.

BIJLAGE III

bij rapport No. 288369

Voor zover bekend, zijn de resultaten van de commissievergaderingen de volgende:

Commissie I

De "commissie voor ontwapening en atoomwapens" acht de doorvoering van de volgende punten noodzakelijk.

- a. een verbod van proefexplosies van atoomwapens;
- b. een plechtige overeenkomst om atoomwapens niet te gebruiken;
- c. de afschaffing van atoomwapens en vergaande en voortgezette ontwapening in voorgeschreven perioden, een en ander onder strenge contrôle;
- d. een effectief contrôlesysteem, dat ontduiking, door welk land ook, onmogelijk maakt; De overeenkomst moet de stationnering omvatten van waarnemers in havens, militaire inrichtingen, wapenfabrieken, winplaatsen van ruw kernsplittingsmateriaal, fabrieken voor verwerking van kernsplittingsmateriaal, enz.

De commissie dringt er op aan de resultaten van het onderzoek van Japanse geleerden betreffende de explosies van Hiroshima en Nagasaki en de proefexplosie van de waterstofbom op Bikini in 1954, in zo breed mogelijke kring bekend te maken.

Commissie II

In de "commissie voor militaire blokken en veiligheid" is o.a. over het volgende overeenstemming bereikt:

- a. strijd tegen de verdeling van Europa in militaire blokken (door de Parijse verdragen verscherpt); strijd tegen militaire blokken in het algemeen;
- b. noodzakelijkheid van samenwerking van alle Europese staten om de veiligheid te waarborgen en op economisch en cultureel terrein samen te werken; hiertoe dienen ook de U.S.A. te worden uitgenodigd;
- c. nauwe ~~samenhang~~ van de hereniging van Duitsland met het voorgaande;
- d. terugtrekking van vreemde troepen uit Azië en opheffing van buitenlandse steunpunten;
- d. heropening van de onderhandelingen tussen Nederland en Indonesië over de vreedzame oplossing van de kwestie Nieuw-Guinea;
- f. toelating van staten tot de U.N.O., die krachtens het handvest recht hierop hebben, doch thans nog hiervan zijn uitgesloten.

Commissie III

Van de "commissie voor nationale souvereiniteit en vrede" werd bekend, dat zij stelling nam tegen militaire acties in koloniën, die een gevaar voor de wereldvrede opleveren, vooral in Azië en Afrika, tegen willekeurige deling van b.v. Goa, West-Irian en Togo en tegen rasdiscriminatie.

Commissie IV

Naast ontwapening beveelt de "commissie voor economische en sociale problemen" aan de daardoor vrijkomende gelden te besteden aan de verbetering van levens- en arbeidsvoorwaarden, speciaal in de onderontwikkelde gebieden. Gestreefd wordt naar een wetgeving die discriminatie van sexe, leeftijd, huidskleur, nationaliteit, ideologie of religie verbiedt.

Commissie V

De "commissie voor culturele uitwisseling" beveelt de volgende maatregelen aan:

- a. opheffing van iedere vorm van censuur;
- b. organisering van een congres van schrijvers en kunstenaars voor co-existentie;
- c. uitgave van een internationaal bulletin, waarin de werkzaamheden van schrijvers en kunstenaars worden gepubliceerd, die betrekking hebben op de vrede;
- d. instelling van een culturele maand voor de vrede;
- e. instelling van een internationaal document, dat als visum dienst doet;
- f. uitbreiding van de bezoeken van de kunstenaars aan alle landen;
- g. bijeenroeping van een internationale conferentie van geleerden ter bevordering van wetenschappelijke vrijheid, de taak van de geleerde in het internationale vlak en hun bijdrage tot de vrede;
- h. bijeenroeping van een wereldconferentie van medici tot onderzoek van de schadelijke werking van atoomwapens en de vreedzame toepassing der atoomenergie.

Commissie VI

Naar de mening van de "commissie voor opvoeding en jeugd" moet de jeugd opgevoed worden in de geest van verdraagzaamheid, vriendschap en vrede; bestrijding van de verheerlijking van geweld en oorlog. Het geschiedenis- onderwijs moet in de geest van vrede en wetenschappelijke waarheid worden gegeven; geen onderdrukking van nationale culturen en moedertaal.

Commissie VII

De "commissie voor samenwerking en actie der vredeskrachten" beveelt aan nationale en regionale bijeenkomsten te organiseren om zoveel mogelijk personen in het vredeswerk te betrekken.

De commissie stelt voor de 6e Augustus, de dag waarop de atombom op Hiroshima viel, uit te roepen tot strijddag voor de vrede ter bevordering van de ontwapening en afschaffing van atoomwapens. (In ons land is dit reeds door de Ned. Vredesraad overgenomen).

BIJLAGE IV

bij rapport No. 288369

APPEL VAN HELSINKI

In de verdeelde wereld zullen voor het eerst sinds tien jaar, dank zij de inspanning van de openbare mening, de hoofden van de Vier Grote Mogendheden elkaar ontmoeten. Zij torsen het gewicht van een algemene verwachting. Hun eerste taak zal zijn hun wederzijdse wantrouwen te overwinnen.

De Wereldontmoeting voor de Vrede, die de vertegenwoordigers uit 68 landen heeft verenigd, heeft de zekerheid gebracht, dat ondanks de diepe verschillen, ondanks de verscheidenheid van meningen, op belangrijke punten overeenstemming bereikt kan worden en dat onderhandeling nu reeds talrijke problemen kan oplossen.

Het is wel degelijk de opinie van de gehele wereld, die zich thans heeft gericht tegen de politiek van kracht, tegen de militaire blokken, tegen de bewapeningswedloop en tegen het schrikwekkende gevaar van de atoomoorlog. De accoorden van Genève, het einde van de oorlog in Indo-China, de Conferentie van Bandoeng, de neutraliteit van Oostenrijk, vastgelegd in een verdrag, de verklaring van Belgrado, zijn evenzovele vruchten, voortgebracht door dit ontwaken van de mening, die in de houding der regeringen tot uitdrukking is gekomen.

Wat betreft het probleem van de bewapening en de atoomwapens, dat tot dusver vastliep op onwrikbare tegenstand, zijn de gezichtspunten al zozeer tot elkaar genaderd, dat overeenstemming alleen nog maar een kwestie is van goede wil.

Wat het probleem van de veiligheid aangaat, hebben de beginselen, die door de Conferentie van Bandoeng zijn aanvaard, bewezen, dat in een geheel werelddeel de vreedzame samenwerking, tussen landen van verschillende maatschappelijke stelsels, gebaseerd kan worden op inzichten gelijk die, welke door China en door India zijn geproclameerd.

De Ontmoeting te Helsinki heeft aangetoond, dat de Conferentie der Grote Vier, als zij rekening houdt met de publieke opinie, de eerste etappe moet aftekenen van een Europese opbouw, die alle staten van Europa hun veiligheid garandeert en hen voert op de weg van een nauwe, economische en culturele samenwerking. Deze opbouw is verbonden met de hereniging, buiten iedere militaire coalitie om, van een Duitsland, dat gespaard wordt voor een wedergeboorte van het militarisme.

In deze zelfde geest moet de Conferentie der Grote Vier door onderhandelingen het terugtrekken voorbereiden van de vreemde troepen van het Chinese eiland Taiwan (Formosa). Zij moet waken over de strikte toepassing van de accoorden aangaande Indo-China in Genève overeengekomen. Zij moet het de organisatie van de Verenigde Naties mogelijk maken de weg in te slaan van universaliteit, door de Chinese Volksrepubliek op te nemen.

Maar er bestaan nog krachten, die zich bedienen van de koude oorlog en die de toenadering van de Grote Vier in de weg staan. De Ontmoeting van Helsinki doet een beroep op de mening van alle naties der wereld om zich tegen deze krachten te verzetten en de onderhandelaars te steunen.

Het werk van de vrede kan tenslotte verwerkelijkt worden als de vredelievende krachten, die dezelfde doeleinden nastreven en met name de vredesbewegingen, de grote politieke formaties van christelijke of van socialistische geest - hun pogingen verenigen om het wantrouwen weg te vagen en de vrede te winnen.

Stap voor stap kunnen de tegenstellingen in de wereld worden opgelost en de verwachtingen der volkeren vervuld.